

Goede Vrijdag

Liturgie

**Oud-Katholieke Parochie
van de
H.H.Maria, Jakobus en Gertrudis
te
Utrecht**

Afbeelding voorzijde:

“Kruisiging”

Jean de Beaumetz 1335 - 1396 (Musée de Louvre, Parijs)

Goede Vrijdag

Wanneer de priester binnenkomt, knielen allen enige tijd in stilte neer. Vervolgens wordt de eerste schriftlezing gedaan zonder vermelding van de vindplaats en zonder enige inleiding. Ook de tweede schriftlezing wordt niet op de gebruikelijke wijze aangekondigd.

LEZINGEN

Eerste schriftlezing

De eerste lezing verschilt naar het liturgische jaar:

jaar A: Jesaja 52, 13-53,12

jaar B: Hosea 6, 1-6

jaar C: Wijsheid 2, 1 en 12-24

A-jaar

Jesaja 52, 13-53,12 (WV)

Zie, mijn knecht zal slagen, hij zal oprijzen en hoog, zeer hoog verheven zijn. Er was een tijd dat velen ontzet over u stonden, - zijn verschijning was onmenselijk geschonden en zijn uiterlijk had niets meer van een mensenkind -, maar eens zal hij vele volkeren doen opschrikken, dan sluiten koningen om hem hun mond, omdat zij zien wat hun niet is voorzegd en iets opmerken waarvan ze nooit hebben gehoord.

Wie heeft er geloofd in wat wij hebben gehoord, en aan wie is de arm van de HEER getoond? Als een jonge plant schoot hij recht omhoog, en als een wortel die in dorre grond ontkiemt; zijn uiterlijk noch schoonheid waren het bekijken waard, hij was geen verschijning die bewondering wekt. Geminacht en gemedend werd hij door de mensen, man van smarten, met ziekte vertrouwd, een mens die zijn gezicht voor ons verbergt, geminacht en als niet de moeite waard beschouwd. Waarlijk, het waren onze ziekten die hij op zich nam, en onze smarten die hij heeft gedragen; wij echter beschouwden hem als een geslagene, door God gekastijd en vernederd.

Hij werd doorstoken om onze weerspanningheid, om onze zonden gebroken; hij werd gestraft; ons bracht het vrede, en dank zij zijn striemen is er voor ons genezing. Wij allen waren als schapen verloren gelopen en ieder van ons was eigen wegen gegaan; maar op hem heeft de HEER laten neerkomen de schuld van ons allen.

Hij werd gefolterd en diep vernederd, maar heeft zijn mond niet geopend, zoals een lam dat ter slachting geleid wordt. En, zoals een schaap dat stom is voor zijn scheerders, heeft hij zijn mond niet geopend.

Door een gewelddadig vonnis werd hij weggenomen; wie denkt nog over zijn bestemming na? Toch is hij uit het land der levenden weggerukt, geslagen om de weerspanningheid van mijn volk. Men gaf hem een graf bij de boosdoeners, en bij de rijken een laatste rustplaats, hoewel hij geen onrecht heeft begaan en er in zijn mond geen bedrog is geweest.

Maar het heeft de HEER behaagd hem ziek te maken en te breken. Waarlijk, als een zoenoffer gaf hij zijn leven. Nakomelingen zal hij mogen zien en lang blijven leven; immers, wat de HEER behaagde heeft zijn hand volvoerd. Omwille van het doorstane lijden zal hij het licht mogen zien en met kennis verzadigd worden. Mijn rechtvaardige dienstknecht zal velen rechtvaardig maken, doordat hij hun zonden draagt. Daarom geef ik hem zijn deel temidden van de velen, en samen met de machthebbers verdeelt hij de buit, omdat hij zijn leven prijs gaf totterdood, en zich bij de weerspanningen liet tellen. Hij echter had de zonde van velen op zich genomen en kwam zo voor de weerspanningen op.

B-jaar

Hosea 6, 1-6 (NBV)

‘Kom, laten wij teruggaan naar de HEER!
Hij heeft ons verscheurd, Hij zal ons genezen;
de hand die sloeg, zal ons verbinden.
Hij redt ons na twee dagen van de dood,
de derde dag doet Hij ons opstaan:
in zijn nabijheid zullen wij leven.

Dan zullen wij Hem kennen,
ernaar jagen om de HEER te kennen.
Even zeker als de dageraad zal Hij komen,
Hij komt naar ons als milde regen,
als de lenteregen die de aarde drenkt.'

Wat moet Ik met je beginnen, Efraïm? Wat moet Ik met je beginnen, Juda?
Want jullie liefde is als een ochtendnevel, als dauw die 's morgens vroeg
verdwijnt. Daarom heb Ik jullie gedood met de woorden die Ik sprak, jullie
neergehouden door mijn profeten; zo brak het volle licht van mijn
recht door. Want liefde wil Ik, geen offers; met God vertrouwd zijn is meer
waard dan enig offer.

C-jaar

Wijsheid 2, 1 en 12-24 (NBV)

Ten onrechte houden de goddelozen zichzelf het volgende voor: Het leven is kort en vol moeite. Geen mens kan zijn einde ontlopen; er is niemand die een uitweg kan bieden uit het dodenrijk.

Laten we voor de rechtvaardige een valstrik leggen, want hij is ons alleen maar tot last. Hij dwarsboomt ons in alles wat we doen, hij verwijt ons dat we de wet overtreden en houdt ons voor dat we verloochenen wat ons geleerd is. Hij beweert over kennis van God te beschikken en noemt zich kind van de Heer. Hij is een levende aanklacht tegen onze opvattingen geworden. Zijn verschijning alleen al is ons een doorn in het oog, omdat hij anders leeft dan anderen en zich afwijkend gedraagt. Wij zijn in zijn ogen minderwaardig en hij mijdt onze levenswijze alsof die onrein is. Hij geeft hoog op van de bestemming van de rechtvaardigen en beroemt zich erop dat God zijn vader is.

Laten we zien of hij gelijk heeft en afwachten wat er bij zijn dood gebeurt. Als de rechtvaardige echt een zoon van God is, zal die hem toch te hulp komen en hem uit de greep van zijn vijanden redden? Laten we hem aan geweld en marteling onderwerpen om te zien of hij echt zo zachtmoedig is, laten we zijn uithoudingsvermogen op de proef stellen. We zullen hem

veroordelen tot een vernederende dood, want hij beweert toch dat hij gered zal worden?

Aldus de gedachtegang van de goddelozen. Maar ze vergissen zich, verblind als ze zijn door hun slechtheid. Ze zijn niet bekend met Gods geheimen: ze verwachten niet dat vroomheid beloond wordt en geloven niet dat wie onberispelijk leeft, gelauwerd wordt. God heeft de mens immers geschapen voor de eeuwigheid, als afspiegeling van zijn eigen wezen. Maar de duivel heeft uit jaloezie de dood in de wereld gebracht; ieder die hem toebehoort roept de dood over zich af.

GRADUALE

A-jaar

Psalm 40, 1-9 (OKG 227)

M.Stumpel/Ida G.M.Gerhardt en Marie H. van der Zeyde

Hier ben ik, God. Uw wil te doen is mijn vreug-de.

1. Ik heb de Heer vurig ver-beid: toen boog Hij
zich o-ver tot mij, Hij ver-hoor-de mijn roe-pen
om hulp; Hij gaf mij een nieuw lied in de mond:
de lof-zang voor wie on-ze God is.

Hier ben ik, God. Uw wil te doen is mijn vreug-de.

2. Gij die of - fers af - wees en ge - schen - ken hebt

mijn do - ve o - ren ge - o - pend: brand - en

zond - of - fers zeg - gen U niets. Toen heb ik

ge - spro - ken: Hier ben ik.

Hier ben ik, God. Uw wil te doen is mijn vreug-de.

3. Mij geldt wat in de boek - rol ver - vat is:

God, uw wil te doen is mijn vreug - de,

uw wet is bin - nen - in mij ge - grift.

Hier ben ik, God. Uw wil te doen is mijn vreug-de.

B-jaar

Psalm 22 (OKG 213)

Hans Leo Hassler/J.S.Bach/bewerking: J. van den Bosch

1. Waar - om ben ik ver - la - ten
door U, mijn Heer en God?
Door al - len die mij aan - zien
be - le - digd en be - spot?
"Laat God hem nu be - vrij - den"
- zo zegt men kwaad - ge - zind -
"hij heeft toch steeds ver - kon - digd:
Ik word door God be - mind?"

2. Mijn tong kan niet meer spreken,
door dorst word ik gekweld;
mijn krachten zijn bezweken,
mijn beenderen geteld,
mijn handen en mijn voeten
met nagels wreed doorboord;
mijn kleren gaat men delen,
mijn lijfgoed wordt verloot.

3. Maar eens zal ik doen prijzen
uw naam door Jacobs huis,
daar Gij mijn klacht zult horen,
mij redt van dood en kruis.
Dan zal ik voor U leven!
Dan zegt het nageslacht:
zijn dood en zijn verheffing
Heeft ons Gods heil gebracht.

C-jaar

Psalm 69, 14-22

14. **Maar zelf** blijf ik, Heer, tot U **bidden**, *
tot de tijd van genade **weerkomt**:

God, verhoor mij in uw grote **goedheid**, *
in uw trouw die **hulp** geeft;

15. Trek mij uit het slijk eer ik **wegzink**, *
laat mij mijn haters ontgaan,
ontkomen aan dit diepe **water**.

16. Laat de watervloed mij niet bedelven, +
mij niet verslinden de **diepte**, *
dat boven mij de put zijn mond niet **toesluit**.

17. Geef mij antwoord, Heer, want rijk is uw **goedheid**, *
zie naar mij om n uw oneindig **erbarmen**,
18. verberg niet uw Gelaat voor uw **dienstknecht**; *
beangst ben ik, - geef mij **spoedig antwoord!**
19. Sta mijn leven bij, wees mijn **losser**, *
ten spijt van mijn **haters**, **bevrijd** mij!
20. Gij, Gij kent mijn **smaad**, mijn **schaamte**, mijn **schande**; *
Gij doorschouwt wie **mij benauwen**.
21. De **smaad** heeft mij het hart **gebroken**, *
doodziek **bleef ik achter**.

Ik wachtte op deernis: **niemand!** *
Op troosters: ik heb ze **niet gevonden**.

22. Ze deden vergif in mijn **voedsel**, *
gaven mij azijn **toen ik dorst** had.

Tweede schriftlezing

Exodus 12, 21-28 (NBV)

Toen riep Mozes de oudsten van Israël bij elkaar. 'Elke familie moet een lam of een bokje kiezen,' zei hij, 'en dat moet worden geslacht als pesachoffer. Laat ieder daarna een bosje majoraan nemen, dat in de schaal met bloed dopen en het bloed aan de bovendorpel en aan de beide deurposten strijken. Ga dan tot de morgen de deur niet uit, want de HEER zal door Egypte heen gaan om het te straffen. Maar ziet Hij bij een deur bloed aan de bovendorpel en aan de posten, dan zal Hij die deur voorbijgaan, Hij zal de doodsengel geen toestemming geven om uw huizen binnen te gaan en u te treffen. Dit voorschrift blijft voor u en uw kinderen voor altijd van kracht. Ook als u eenmaal in het land bent dat de HEER u zal geven, zoals Hij heeft beloofd, moet u dit gebruik in ere houden. En als uw

kinderen dan vragen: “Wat betekent dit gebruik?”, antwoord dan: “Wij brengen de HEER een pesachoffer omdat Hij de huizen van de Israëlieten voorbij is gegaan toen Hij de Egyptenaren strafte; ons heeft Hij gespaard.” Toen knielden de Israëlieten en bogen ze zich diep neer. Daarna gingen ze uiteen en deden wat de HEER aan Mozes en Aäron had bevolen.

TRACTUS

Psalm 99

- 1 **De Heer** is koning, de volken beven; *
nu Hij troont op de cherubim, huivert de **aarde**.
- 2 De Heer, Hij is machtig in Sion, +
verheven is Hij boven alle volken; *
- 3 zij loven uw Naam, groot en geducht:
“**Hij is heilig!**”
- 4 Gij, koning in majesteit, kiest voor het recht, +
een rechtvaardig bestel hebt Gij gevestigd, *
recht en rede **gegrond** in **Jakob**.
- 5 Verheft de Heer, die onze God is, *
werpt voor zijn voetbank u neder:
“**Hij is heilig!**”
- 6 Mozes en Aäron als zijn priesters, +
Samuël als één van wie zijn Naam beleden, *
zij riepen tot de Heer en Hij **gaf** hun **antwoord**
- 7 door in de wolkenzuil tot hen te spreken +
en zij bleven trouw aan wat Hij getuigde, *
de geboden die Hij hun **had gegeven**.

- 8 Gij, Heer onze God, Gij hebt hun geantwoord, +
Gij waart voor hen een God van vergeving, *
maar wat zij misdreven hebt **Gij vergolden**.
- 9 Verheft de Heer die onze God is, +
werpt voor zijn heilige berg neder: *
“Ja, de Heer onze God, **Hij is heilig!**”

Evangelie

Johannes 18, 1- 19,42 (OKV)

Twee gemeenteleden kunnen naast de priester komen staan om met hem/haar het evangelie te lezen.

- E.** = de evangelist, degene die de beschrijvende of verbindende tekstgedeelten leest.
C. = Christus, welke gedeelten door de priester worden gelezen.
A. = de andere bijbelse personen.

Bij het vers in de lezing dat de aankomst van Jezus bij Golgota vermeldt, gaan allen staan.

- E.** Het lijden van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes.

Het gebruikelijke antwoord op de aankondiging van het evangelie wordt niet gegeven.

- E.** Nadat Jezus dit gezegd had, ging hij met zijn discipelen uit over de beek Kedron, waar een hof was die hij en zijn discipelen binnengingen. En ook Judas, die hem verried, wist deze plaats, want Jezus kwam daar dikwijls met zijn discipelen bijeen. Judas nam dan een afdeling soldaten en enige dienaren van de overpriesters en de Farizeeën, en kwam daarheen met lantaarns, fakkels en wapens. Jezus dan, die alles wist, wat hem overkomen zou, trad naar voren en zei tot hen:

- C. Wie zoekt gij?
- E. Zij antwoordden hem:
  - A. Jezus van Nazaret.
  - E. Hij zei hun:
    - C. Ik ben het.
    - E. En ook Judas, die hem verried, stond daar bij hen. Toen hij hun dan zei: Ik ben het, deinsden zij terug en vielen ter aarde. Nogmaals vroeg hij hun:
      - C. Wie zoekt gij?
      - E. En zij zeiden:
        - A. Jezus van Nazaret.
        - E. Jezus antwoordde:
          - C. Ik heb u gezegd, dat ik het ben; als gij mij zoekt, laat dan dezen gaan;
          - E. opdat het woord vervuld zou worden, dat hij gesproken had: Ik heb van degenen, die Gij mij gegeven hebt, niemand verloren laten gaan. Simon Petrus dan, die een zwaard had, trok het, sloeg naar de knecht van de hogepriester en hakte hem het rechteroor af; de naam nu van de knecht was Malchus. Maar Jezus zei tot Petrus:
            - C. Steek uw zwaard in de schede; zou ik de drinkbeker, die de Vader mij gegeven heeft, niet drinken?
            - E. Toen namen de soldaten en de officier en de dienaars van de Judeërs Jezus gevangen en boeiden hem. En zij brachten hem eerst naar Annas, want deze was de schoonvader van Kájafas, die in dat jaar

hogepriester was. En Kájafas was het, die de Judeeërs de raad gegeven had: Het is voor uw welzijn dat één mens sterft voor het volk. Simon Petrus nu en een andere discipel volgden Jezus. Die discipel was met de hogepriester bekend, en hij ging met Jezus de hof van de hogepriester binnen, maar Petrus bleef buiten aan de poort staan. Die andere discipel dan, die met de hogepriester bekend was, kwam naar buiten, sprak met de deurwachtster, en bracht Petrus binnen. De dienstmaagd dan, de deurwachtster, zei tot Petrus:

- A. Zijt gij ook niet één van de discipelen van deze mens?

- E. Hij antwoordde:
  - A. Dat ben ik niet!

  - E. En de knechten en de dienaars stonden zich te warmen bij een kolenvuur, dat zij aangelegd hadden, want het was koud; en ook Petrus stond zich met hen te warmen. De hogepriester ondervroeg Jezus nu over zijn discipelen en zijn leer. Jezus antwoordde hem:
    - C. Ik heb openlijk tot de wereld gesproken; ik heb altijd in de synagoge geleerd en in de tempel, waar al de Judeeërs bijeen komen, en in het verborgene heb ik niets gesproken. Waarom ondervraagt gij mij? Ondervraag hen, die mij gehoord hebben, wat ik tot hen gesproken heb; zie, die weten, wat ik gezegd heb.

    - E. Maar toen hij dit zei, gaf één van de dienaars, die er bij stond, Jezus een slag in het gelaat en zei:
      - A. Antwoordt gij zo de hogepriester?

      - E. Jezus antwoordde hem:
        - C. Als ik verkeerd gesproken heb, toon dan aan wat verkeerd was, maar heb ik goed gesproken, waarom slaat gij mij dan?

E. Annas nu had hem geboeid naar Kájafas, de hogepriester, gezonden. Ondertussen stond Simon Petrus zich te warmen. Zij zeiden dan tot hem:

A. Behoort gij ook niet tot zijn discipelen?

E. Hij ontkende het en zei:

A. Ik niet!

E. Eén van de knechten van de hogepriester, een verwant van degene, wie Petrus het oor afgehouden had, zei:

A. Heb ik u dan niet met hem in de hof gezien?

E. Maar Petrus ontkende het wederom, en terstond daarop kraaide een haan.

*

E. Zij leidden Jezus dan van Kájafas naar het gerechtsgebouw. Het was vroeg in de morgen, maar zelf gingen zij het gerechtsgebouw niet binnen, opdat zij niet onrein zouden worden, maar het paasmaal konden eten. Pilatus kwam daarom tot hen naar buiten en zei:

A. Welke aanklacht hebt gij tegen deze mens in te brengen?

E. Zij antwoordden en zeiden tot hem:

A. Als het geen boosdoener was, hadden wij hem niet aan u overgeleverd.

E. Toen zei Pilatus tot hen:

A. Neemt hem dan zelf en oordeelt hem naar uw wet.

- E. Maar de Judeeërs zeiden hem:
- A. Het is ons niet geoorloofd, iemand ter dood te brengen;
- E. opdat het woord van Jezus vervuld zou worden, dat hij gesproken had, toen hij te kennen gaf, welke dood hij zou sterven. Pilatus ging dan wederom het gerechtsgebouw binnen en riep Jezus en zei tot hem:
- A. Zijt gij de koning van de Judeeërs?
- E. Jezus antwoordde:
- C. Zegt gij dat uit u zelf of hebben anderen u over mij gesproken?
- E. Pilatus antwoordde:
- A. Ben ik soms een Jood? Uw eigen volk en de overpriesters hebben u aan mij overgeleverd; wat hebt gij gedaan?
- E. Jezus antwoordde:
- C. Mijn koninkrijk is niet van deze wereld; als mijn koninkrijk van deze wereld was, zouden mijn dienaars wel voor mij strijden, opdat ik niet aan de Judeeërs overgeleverd zou worden; maar mijn koninkrijk is nu eenmaal niet van hier.
- E. Pilatus zei dan tot hem:
- A. Dus gij zijt dan toch een koning?
- E. Jezus antwoordde:
- C. Gij zegt het, ik ben koning. Daartoe ben ik geboren en daartoe ben ik in de wereld gekomen om voor de waarheid te getuigen. Al wie uit de waarheid is, luistert naar mijn stem.

E. Pilatus zei tot hem:

A. Wat is waarheid?

E. En nadat hij dit gezegd had, ging hij wederom naar buiten tot de Judeeërs en zei tot hen:

A. Ik vind geen enkele schuld in hem. Maar bij u bestaat de gewoonte, dat ik u op Pasen iemand vrijlaat; wilt gij dan, dat ik u de koning van de Judeeërs vrijlaat?

E. Zij schreeuwden dan wederom en zeiden:

A. Hem niet, maar Barábbas!

E. Barábbas nu was een rover. Toen nam dan Pilatus Jezus en liet hem geselen. En de soldaten vlochten een kroon van doornen, zetten die op zijn hoofd en hingen hem een purperen mantel om; dan traden zij op hem toe en zeiden:

A. Gegroet, koning van de Judeeërs!

E. En zij gaven hem kaakslagen.

*

E. En Pilatus ging nog eens naar buiten en zei tot hen:

A. Zie, ik breng hem voor u naar buiten, opdat gij weet, dat ik geen schuld in hem vind.

E. Jezus kwam dan naar buiten, en hij droeg de doornenkroon en de purperen mantel. En Pilatus zei tot hen:

A. Zie, de mens!

- E.** Toen dan de overpriesters en de dienaars hem zagen, schreeuwden zij, zeggende:
- A.** Kruisigen, kruisigen!
- E.** Pilatus zei tot hen:
- A.** Neemt gij hem zelf en kruisigt hem, want ik vind geen schuld in hem.
- E.** De Judeeërs antwoordden hem:
- A.** Wij hebben een wet, en volgens die wet moet hij sterven, want hij heeft zichzelf Gods Zoon gemaakt.
- E.** Toen Pilatus dit hoorde, werd zijn vrees nog groter en hij ging wederom het gerechtsgebouw binnen en zei tot Jezus:
- A.** Vanwaar zijt gij?
- E.** Maar Jezus gaf hem geen antwoord. Pilatus zei dan tot hem:
- A.** Spreekt gij niet tot mij? Weet gij niet, dat ik macht heb om u vrij te laten, en macht heb om u te kruisigen?
- E.** Jezus antwoordde:
- C.** Gij zoudt geen enkele macht tegen mij hebben, als zij u niet van boven gegeven was. Daarom heeft hij, die mij aan u overgeleverd heeft, de grootste zonde begaan.
- E.** Van toen af trachtte Pilatus hem vrij te laten, maar de Judeeërs schreeuwden, zeggende:
- A.** Als gij deze mens vrijlaat, zijt gij geen vriend van de keizer; al wie zich koning maakt, verzet zich tegen de keizer.

- E. Toen Pilatus deze woorden hoorde, bracht hij Jezus naar buiten en zette zich op de rechterstoel, ter plaatse genaamd Litostrótos, in het Hebreeuws Gábbata. Het was de dag van de voorbereiding van Pasen, omstreeks het zesde uur. En hij zei tot de Judeeërs:
- A. Zie uw koning!
- E. Maar zij schreeuwden:
- A. Weg met hem! Weg met hem! Kruisig hem!
- E. Pilatus zei tot hen:
- A. Zal ik uw koning kruisigen?
- E. De overpriesters antwoordden:
- A. Wij hebben geen andere koning dan de keizer.
- E. Toen gaf hij hem aan hen over om gekruisigd te worden.

*

De gemeente staat op.

- E. Zij namen Jezus dan. En terwijl hij zelf zijn kruis droeg, ging hij naar buiten, naar de zogenaamde Schedelplaats, in het Hebreeuws genaamd Golgota, waar zij hem kruisigden en twee anderen met hem, aan weerszijden één en Jezus in het midden. Pilatus liet ook een opschrift schrijven en op het kruis aanbrengen; er was geschreven: Jezus van Nazaret, koning van de Judeeërs. Velen van de Judeeërs lazen dit opschrift, want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was dichtbij de stad; en het was geschreven in het Hebreeuws, in het Latijn en in het Grieks. De overpriesters van de Judeeërs zeiden dan tot Pilatus:

- A. Schrijf niet: De koning van de Judeeërs, maar dat hij gezegd heeft: Ik ben de koning van de Judeeërs.
- E. Pilatus antwoordde:
- A. Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven.
- E. Toen dan de soldaten Jezus gekruisigd hadden, namen zij zijn kleren en maakten daarvan vier delen, voor iedere soldaat één deel, en ook het onderkleed. Dit onderkleed was zonder naad, van boven af aan één stuk geweven. Zij zeiden dan tot elkaar:
- A. Laten wij dit niet scheuren, maar er om loten, voor wie het zijn zal.
- E. Zo zou de Schrift vervuld worden, die zegt: Zij hebben mijn kleren onder elkaar verdeeld en over mijn gewaad hebben zij het lot geworpen. Zo deden dan de soldaten. En bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder en de zuster van zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena. Toen Jezus dan zijn moeder zag en naast haar de discipel, die hij liefhad, zei hij tot zijn moeder:
- C. Vrouw, zie, uw zoon!
- E. Daarna zei hij tot de discipel:
- C. Zie, uw moeder!
- E. En van dat uur af heeft de discipel haar bij zich opgenomen. Daarna zei Jezus - daar hij wist, dat nu alles volbracht was -, opdat de Schrift zou vervuld worden:
- C. Ik heb dorst.
- E. En er stond daar een kruik vol zure wijn; zij staken dan een spons, die met wijn gedrenkt was, op een hysopstok en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus nu de wijn genomen had, zei hij:

- C. Het is volbracht!
- E. En hij boog het hoofd en gaf de geest.

Allen knielen enige ogenblikken in stilte.

- E. Daar het nu de dag van de voorbereiding was en de lichamen op de sabbat niet aan het kruis mochten blijven - want deze sabbat was een hoge dag - verzochten de Judeeërs van Pilatus, dat hun benen gebroken en zij afgenomen mochten worden. De soldaten kwamen dan en braken de benen van de eerste, alsook van de andere, die met hem gekruisigd waren. Maar toen zij bij Jezus kwamen en zagen, dat hij reeds gestorven was, braken zij zijn benen niet. Maar één van de soldaten stak zijn zijde met een speer, en terstond kwam er bloed en water uit. En die het gezien heeft, heeft ervan getuigd, en zijn getuigenis is waarachtig en hij weet dat hij de waarheid spreekt, opdat gij het ook geloven zult. Want dit is geschied, opdat de Schrift vervuld zou worden: Geen been van hem zal verbrijzeld worden. En wederom zegt een ander Schriftwoord: Zij zullen zien naar hem, die zij doorstoken hebben.

Hierna verzocht Jozef van Arimatéa, een discipel van Jezus, maar in het verborgene uit vrees voor de Judeeërs, aan Pilatus, het lichaam van Jezus te mogen afnemen. En Pilatus stond het toe. Hij kwam dan en nam het lichaam af. En Nikodémus, die vroeger 's nachts tot hem gekomen was, kwam er ook bij en bracht een mengsel van mirre en aloë mee, ongeveer honderd pond. Zij namen dan het lichaam van Jezus en wikkelden het in linnen doeken met specerijen, zoals bij de Judeeërs gebruikelijk is te begraven. Nu was er een hof ter plaatse, waar hij gekruisigd was, en in die hof een nieuw graf, waar nog nooit iemand bijgezet was. Omdat het nu de dag van de voorbereiding voor de Judeeërs was, en omdat dit graf dichtbij was, legden zij Jezus daarin.

Gezang

(OKG 635)

Himmliche Harmony, Mainz 1628

1. Nu valt de nacht.
Het is vol-bracht:
de Heer heeft heel zijn le-ven
voor het men-se-lijk ge-slacht
in Gods hand ge-ge-ven.

2. De wereld gaf
Hem slechts een graf,
zijn wonen was Hem zwerven;
al zijn onschuld werd Hem straf
en zijn leven sterven.

4. 't Is goed, o Heer,
Gij hoeft de eer
van God niet meer te staven.
Leggen wij ons bij U neer,
in uw dood begraven.

3. Hoe slaapt Gij nu,
die men zo ruw
aan 't kruishout heeft gehangen.
Starre rotsen houden U,
rots des heils, gevangen.

5. Hoe wonderlijk,
uitzonderlijk
een sabbat is gekomen:
eens voor al heeft Hij het juk
van ons afgenomen.

Ad den Besten (geb. 1923)

Jan Wit (1914-1980)

HET GEBED VAN DE GELOVIGEN

De gemeente knielt.

De inleidingen tot de gebeden kunnen worden uitgesproken door de voorganger en de voorbeden door een lid van de gemeente.

VOOR DE KERK

Laat ons, geliefde zusters en broeders,
bidden voor Gods heilige kerk, over heel de wereld verspreid,
dat onze God en Heer haar vrede en eendracht wil schenken.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, die in Jezus Christus uw heerlijkheid
aan de volkeren geopenbaard hebt, bewaar het werk van uw
barmhartigheid en laat uw kerk overal op aarde met een standvastig
geloof volharden in de belijdenis van uw Naam.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE GEESTELIJKHEID EN ALLE GELOVIGEN

Laat ons ook bidden voor onze bisschop Barend Thedoor,
voor alle bisschoppen, priesters en diakenen
en voor heel de gemeenschap der gelovigen.
Laat ons bidden.

Na enige stilte;

Almachtige, eeuwige God,
door uw Geest leidt en heiligt Gij allen die tot uw kerk behoren.
Verhoor ons gebed voor hen die in uw dienst mogen staan
en geef dat ieder door de genade die Gij schenkt
U getrouw moge dienen.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE GELOOFSLEERLINGEN

Laat ons ook bidden voor de geloofsleerlingen
(als dit van toepassing is: die zich voorbereiden op de doop)
en voor de jeugdige leden der kerk.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, die van geslacht tot geslacht
de kinderen der mensen roept tot de belijdenis van uw Naam,
vermeerder in de geloofsleerlingen en in de opgroeiende jeugd
het geloof en het inzicht in uw geheimenissen,
opdat zij trouwe leden worden van uw heilige gemeenschap.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE EENHEID VAN ALLE CHRISTENEN

Laat ons ook bidden voor de eenheid van allen
die de naam van Christus dragen.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God,
wie verdeeld zijn brengt Gij weer samen,
wie samen zijn bewaart Gij in uw vrede.
Zie genadig neer op de kudde van uw Zoon,
herstel de gemeenschap tussen allen die naar zijn naam genoemd zijn
en verbind hen door één band van liefde in Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR HET VOLK ISRAËL

Laat ons ook bidden voor het volk Israël,
dat door de Heer als eerste is geroepen.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God, Gij hebt uw beloften toevertrouwd
aan Abraham en zijn nageslacht, aan Israël, uw volk.
Bewaar het en maak het groot in trouw aan uw verbond;
bespoedig de dag van uw Messias
en geef dat wij met dezelfde zegen
hem begroeten die wij verwachten
in uw enige en onvolprezen Naam.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR ALLEN DIE NIET IN GOD GELOVEN

Laat ons ook bidden voor allen die God zoeken,
voor allen die Hem niet zoeken
en voor wie zijn Naam aanroepen zonder Hem te kennen.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God,
zo hebt Gij de mensen geschapen
dat zij in hun verlangens altijd U zoeken
en tot rust komen wanneer zij U vinden.
Wij vragen U: verlicht hun harten
en laat hen de tekenen zien van uw liefde,
opdat zij eenmaal U, God, verheerlijken
en hem die uw licht en uw waarheid is erkennen:
Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE REGERINGSLEIDERS

Laat ons ook bidden voor hen die ons land besturen
en voor wie de volkeren op aarde regeren.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God,
die over landen en volken met oppermacht gebiedt,
verlicht met uw wijsheid onze koning Willem-Alexander
en allen die regeren op aarde.

Sta hen bij en geef ons vrede in onze dagen,
opdat de wereld een woonplaats wordt van vrijheid en veiligheid,
voor ieder een land van melk en honing.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR ALLEN DIE IN NOOD ZIJN

Laat ons ook bidden voor allen die in nood verkeren,
voor wie zwak zijn en voor wie zijn gevallen,
voor de bedroefden, de zieken en de stervenden,
voor de eenzamen en de verstotenen,
voor de hongerigen en de verdrukten,
voor de vluchtelingen en de gevangenen.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God,
die de troost der bedroefden, de steun der zwakken zijt,
die de verdrukte recht doet en aan wie honger heeft brood geeft,
die een thuis biedt aan de ontheemden
en een toevlucht zijt voor de verlatenen,
verhoor de gebeden van allen die in hun nood tot U roepen,
opdat zij zich eenmaal over de hulp van uw barmhartigheid verheugen.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

VOOR DE GEMEENTE

Laten wij ons gebed tot de Heer voleindigen en bidden voor elkaar,
voor elk die hier aanwezig is en voor hen die hier ontbreken,

voor allen die ons dierbaar zijn en voor heel de gemeente.
Laat ons bidden.

Na enige stilte:

Almachtige, eeuwige God,
wiens barmhartigheid onbegrensd
en wiens goedheid een schat zonder einde is,
wees gedachtig aan uw volk en stort uw genade uit over allen.
Leid verder wie Gij bij de hand hebt genomen,
weid uw kudde door uw Zoon,
het Paaslam dat voor ons geslacht is, die ons door de dood
naar het leven heeft overgebracht:
onze Heer Jezus Christus, uw Zoon,
die met U in de eenheid van de heilige Geest
leeft en regeert in de eeuwen der eeuwen.

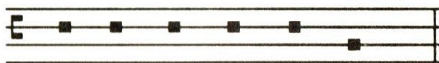
Amen.

KRUISVERERING

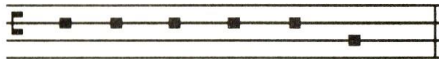
*Wanneer de priester de bedekking van het kruis wegneemt, wordt
driemaal, telkens één toon hoger, gezongen:*

Aanschouwt het hout des kruis - ses, waaraan het heil der

we - reld heeft ge - han - gen.

Komt, laat ons aan - bid - den.

*Onder het zingen van de hymne "Des konings vaandels gaan vooraan"
(gezag 355) draagt de priester het kruis, dat door twee acolieten met
brandende kaarsen wordt begeleid, naar een geschikte plaats, waar hij/zij
het neerzet.*

Hymne

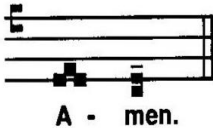
(OKG 355)

Vexilla regis prodeunt

1. Des ko - nings vaan - dels gaan voor - aan,
't ge - heim des krui - ses grijpt ons aan,
dat op het schand - hout uit - ge - spreid
de Schep - per als een schep - sel lijdt.

2. **Het harde ijzer van de speer
stak in de zijde van de Heer,
opdat het water en het bloed
ons reinigen in overvloed.**
3. Hoe moogt gij, boom, zo blinkend staan
met 't koninklijke purper aan?
O stam, het heeft de Heer behaagd
dat gij zijn heilig lichaam draagt.
4. **O zalig aan wiens takken breed
het kostbaarst dat de wereld weet
als aan een waag gewogen is,
geheven uit de duisternis.**
5. Wat David in zijn vrome lied
voorspeld heeft, dat is nu geschied.
Hij heeft de volkeren geleerd
dat God vanaf het hout regeert.

6. Ik groet u, kruis, want gij slechts zijt
mijn hoop in deze lijdenstijd.
Geef vreugde wie op u vertrouwt,
genade, wie zijn kwaad berouwt.
7. U brenge al wat leeft de eer,
Drievuldigheid, o ene Heer,
die ons door 't kruisgeheim bevrijdt,
regeer ons tot in eeuwigheid.

Venantius Fortunatus (ca. 530-609)
vertaling: J.W. Schulte Nordholt (1920-1995)

Na het zingen van de hymne kan het kruis worden bewierookt en kunnen de aanwezigen naar voren komen om in processie langs het kruis te trekken en dit op een gepaste wijze te vereren.

IMPROPERIA

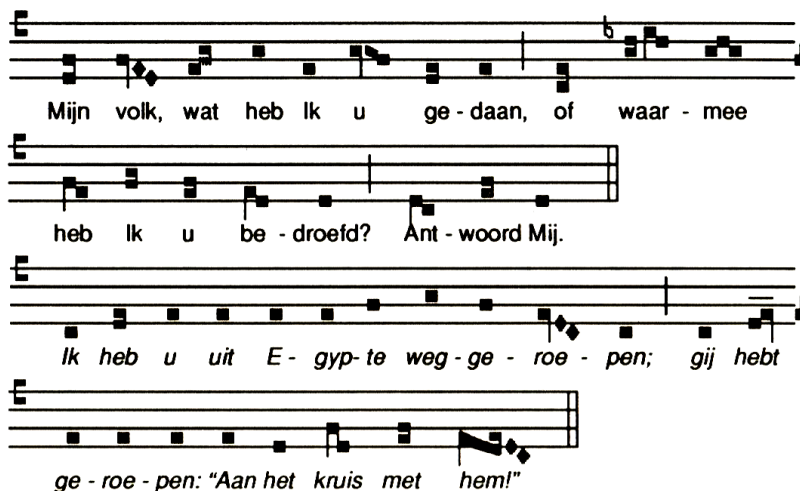
Na de kruisverering worden de Improperia gezongen: het beklag Gods. In het verleden is wel eens gedacht dat Het beklag van God exclusief door God gericht was tot één volk, of tot één persoon in het bijzonder. Het is echter gericht aan alle mensen.

De A-versie is gezongen. De B-versie is gesproken.

De aanwezigen in de dienst die zich mede aangesproken weten door dit beklag, antwoorden op het beklag van God door het zingen van het Refrein: "Heilige God, heilige Sterke. Heilige Onsterfelijke. Ontferm U over ons."

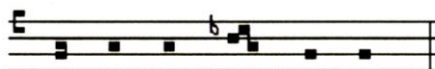
De voorzanger (v) zingt (in de A-versie) steeds een deel van het refrein in het Grieks en alleen zingen dan hetzelfde deel in het Nederlands.

Versie A. De gemeente knielt. De voorzanger zingt:

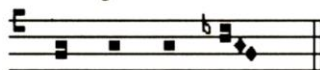
Mijn volk, wat heb Ik u ge - daan, of waar - mee
heb Ik u be - droefd? Ant - woord Mij.
Ik heb u uit E - gyp - te weg - ge - roe - pen; gij hebt
ge - roe - pen: "Aan het kruis met hem!"

Refrein

Voorzanger:

A - ghi - os o The - ós.

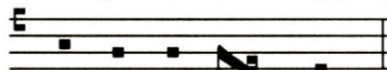
Allen:

Hei - li - ge God.

Voorzanger:

A - ghi - os I - schy - rós.

Allen:

Hei - li - ge Ster - ke.

Voorzanger:

A - ghi - os A - thá - na - tos, e - le - i - son i - mas.

Allen:

Hei - li - ge On - sterf - lij - ke, ont - ferm U o - ver ons.

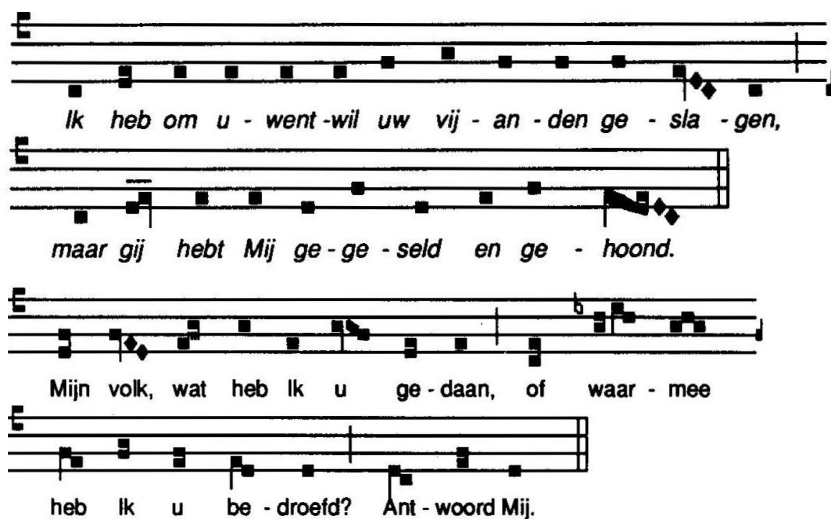
De voorzanger:

Ik heb voor u het wa - ter uit de rots doen stro - men,
maar gij hebt Mij gal en a - zijn te drin - ken ge - ge - ven.

Refrein

De voorzanger:

Ik heb om u - went - wil uw vij - an - den ge - sla - gen,
maar gij hebt Mij ge - ge - seld en ge - hoond.

Mijn volk, wat heb ik u ge - daan, of waar - mee
heb ik u be - droefd? Ant - woord Mij.

Refrein

Ik heb u groot ge - maakt, met heer - lijk - heid ge - kroond,
maar gij hebt voor Mij een door - nen - kroon ge - vloch - ten.

Refrein

De voorzanger:

Wat had ik nog meer voor u moe-ten doen? Ik heb u
bin-nen-ge-voerd in mijn land, in mijn vre-de. Maar gij
hebt uw Red-der aan het kruis ge-sla-gen.

Mijn volk, wat heb ik u ge-da-an, of waar-mee
heb ik u be-droefd? Ant-woord Mij.

Na de Improperia worden enige ogenblikken stilte in acht genomen.

Versie B.

De gemeente knielt. De voorzanger spreekt:

Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?

Antwoord Mij!

Want ik heb u uit het land van Egypte geleid,
en u verlost door het water van de doop.
Maar u hebt een kruis bereid aan uw Redder.

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Ik heb u uitgeleid door de woestijn,
gedurende veertig jaar,
en u met manna gevoed.
Ik gaf u mijn brood van de hemel,
en water uit de rotssteen.
Met brood en wijn heb ik u gelaafd,
maar u sloeg mij op de mond
en spuwde mij in het gelaat.

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Wat had ik nog meer moeten doen,
en heb het niet gedaan?
Heb ik u niet geplant
als een uitgelezen wijngaard vol pracht?
Maar wat zijt gij mij tot bitterheid geworden;
met azijndrank hebt gij mijn dorst gelaafd,
en met een lans hebt u de zijde van uw Redder doorstoken.
Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Gaf ik u niet al wat leeft om van te genieten?
Ik bekleedde de aarde vol pracht
en plantte bomen vol vruchten voor u -
maar gij plantte een kruis voor uw Redder.
Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Ik ben voor u uitgegaan in een wolkkolom,
maar u hebt mij naar het rechthuis
van Pilatus geleid.
Om uwentwille heb ik Egypte
met de gesel geslagen –
nu hebt gij mij gezeseld.
Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Ik heb u gemaakt als kroon van de schepping,
en u gaf mij een doornenkroon.
Ik heb u met grote kracht verhoogd,
maar u hebt mij verhoogd aan het kruis.
Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Mijn vrede gaf ik u, de vrede die de wereld niet kan geven,
maar u nam het zwaard op om elkaar te bevechten in mijn naam.
Ik heb u gezegend met mijn tegenwoordigheid,
en gij ontkent, verraadt, en verlaat mij.
Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Ik ben als de minste van uw broeders
en zusters onder u gekomen.
Ik ben hongerig geweest,
en u gaf mij niet te eten;
Ik ben dorstig geweest,
en u hebt mij niet te drinken gegeven;
Ik was een vreemdeling,
en u nam mij niet in uw midden op;
Ik was naakt, en u hebt mij niet gekleed;
Ik was ziek en zat in de gevangenis,
en u hebt mij niet bezocht.
Mijn volk, wat heb ik u gedaan,
of waarin heb ik u bedroefd?
Antwoord Mij!

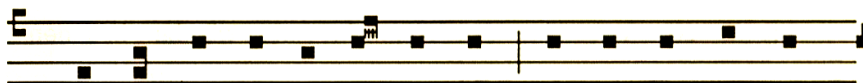
Allen: **Heilige God,
heilige Sterke,
heilige Onsterfelijke,
ontferm U over ons.**

Antifoon

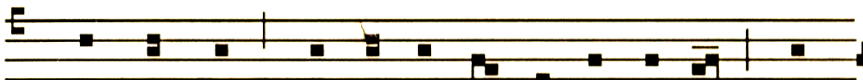
(OKG 392)

Crucem tuam, Psalm 67,2

A:

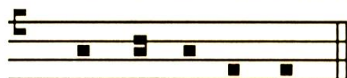
Uw kruis, o Heer, ver - e - ren wij, wij roe - men, lo - ven,

ver - hef - fen uw heer - lij - ke ver - rij - ze - nis, want

het is door het kruis, dat o - ver de we - reld de vreug -

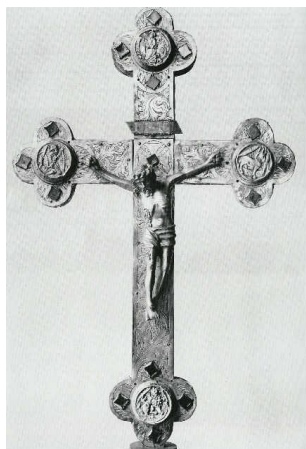
de is ge - ko - men.

God zij ons ge - na - dig, Hij schen - ke ons ze - gen, * Hij doe

zijn Aan - schijn ons lich - ten.

of B (wordt herhaald):

Cru-cem tu - am a - do - ra - mus Do - mi - ne, re - sur - rec - ti - o - nem
tu - am lau - da - mus Do - mi - ne. Lau - da - mus et glo - ri - fi - ca - mus.
Re - sur - rec - ti - o - nem tu - am lau - da - mus Do - mi - ne. Cru - cem tu -

De priester strekt zijn/haar handen uit over de gemeente en bidt:

Heer, wij bidden U:

doe uw zegen in overvloed neerdalen over uw volk,
dat in hoop op zijn verrijzenis de dood van uw Zoon heeft herdacht.
Schenk het vergeving, bied het vertroosting, laat het geloof toenemen
en de verlossing voor altijd worden bevestigd.
Door Christus, onze Heer.

Amen.

Hierna gaan allen in stilte heen

Boekje na afloop a.u.b. in de kerk achterlaten.

Hartelijk dank voor uw deelname aan deze gebedsdienst.

U bent hartelijk welkom bij de komende diensten

Stille zaterdag – Paasnacht – komende zaterdag om 20.30 uur:

Paaswake en Eucharistieviering

In de verduisterde kerk wordt de Paaskaars gezegend en wordt het licht de kerk ingedragen en doorgegeven. Het doopwater wordt gezegend. Er kunnen geloofsleerlingen worden gedoopt. De Heilige Eucharistie begint met het opgetogen luiden van bellen en kerkklokken en het aansteken van alle lampen.

Eerste zondag van Pasen – komende zondag om 10.00 uur:

Pontificale hoogmis

Wij vieren de opstanding van onze Heer Jezus Christus uit de doden en zijn verschijning als de Levende Heer.

Oud-Katholieke Parochie
van de H.H. Maria, Jakobus en Gertrudis
te Utrecht

Willemsplantsoen 2

3511 LA Utrecht

www.utrecht.oudkatholiek.nl

Landelijke website van de Oud-Katholieke Kerk van Nederland:

www.okkn.nl